De beiaard van Curaçao (1)

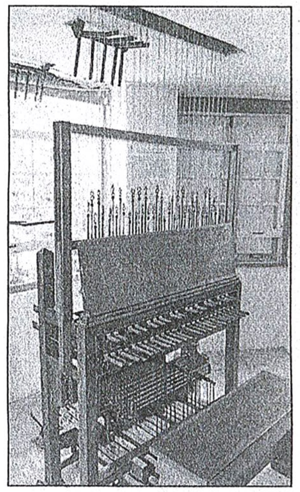
De carillon van het Curaçaosch Museum zoals die van binnen uit bespeeld kan worden.

Gegevens over het Curaçaose Carillon

Onder bovenstaande titel schreef in 1951 de Utrechtse bioloog dr. Pieter 'Shon Piet' Wagenaar Hummelinck, die lang op Curaçao werkte en een van de warmste pleitbezorgers is geweest voor de totstandkoming van het Curaçaosch Museum, over het carillon dat bij het Curaçaosch Museum staat. Hij schreef hierover in de West-Indische Gids (32ste Jaargang). Deze krant kwam het artikel tegen en besloot het integraal te plaatsen.

DOOR P. WAGENAAR HUMMELINCK

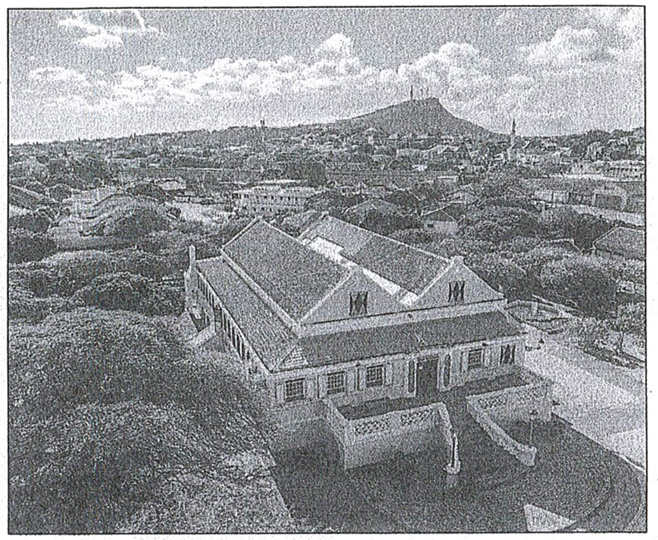
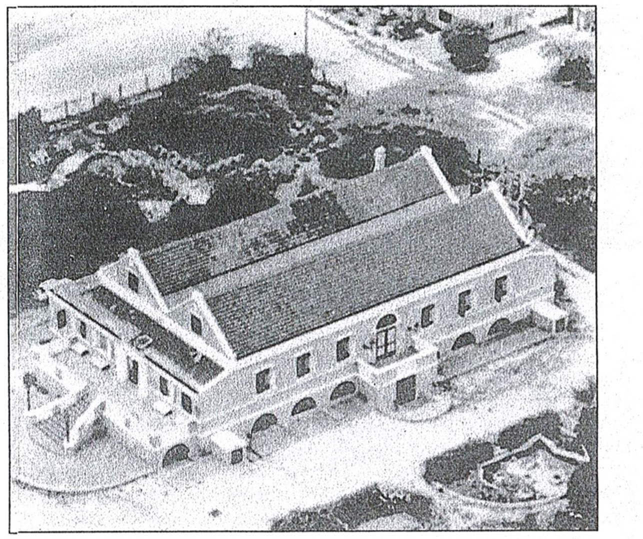
Het Curaçaosch Museum toen en nu. FOTO DUSHI EN DE VRIES

De beiaard aan de buitenkant van het museum. FOTO HET GEHEUGEN VAN NEDERLAND

Men kan zeggen dat het niet heeft ontbroken aan kritiek op het denkbeeld van Chris Engels om een carillon te plaatsen op de erker van het gebouw, dat al gedurende de drie jaren de functie van Museum van Curaçao moet vervullen. Doch de stemmen van hen, die - in verband met de heersende windrichting - het carillon liever op Punda zagen geplaatst, of die vreesden dat door het aanbrengen van een klokkenspel in het gebouw de museumfunctie in het gedrang zou komen, werden aldra niet meer gehoord, door het élan waarmede het plan van de Regenten – een carillon in het museum - werd doorgezet en door de medewerking welke men hierbij van vele zijden ontving. Een kennismaking van de voorzitter van de Regentenraad van 'Het Curaçaosche Museum' met de heer Max Eijsbouts, die naar Curaçao kwam om klokken te verkopen, was niet de aanleiding.

Het plan ontstond toen Engels in 1941 werd uitgenodigd Sweelinck te spelen voor de Curaçaose radio-omroep, alsmede voor grammofoonplaten, teneinde enigszins te voorzien in het gebrek aan Nederlandse muziek. Bij deze gelegenheid leek hem het carillon het instrument bij uitstek voor het geven van volksmuziek.

Dus moest er een beiaard op Curaçao komen.

Eenvoudig bleek dit niet, totdat het idee in hem opkwam om de klokken te wijden aan gevallenen, kunstenaars, geschiedschrijvers en nog enkele andere gedenkwaardige personen uit de jongste geschiedenis van het eiland. Dit was een denkbeeld dat insloeg: het aantal klokken groeide gestaag tijdens de actie, eindigde tweemaal zo groot als het plan was, en na enkele maanden was het zover, dat de opdracht voor de beiaard aan de N.V. Nederlandse Klokkengieterij Eijsbouts-Lips te Asten kon worden verstrekt.

Velen waren door de Raad van Regenten van Het Curaçaosch Museum en de 'Stichting voor Culturele Samenwerking tussen Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen' uitgenodigd om aanwezig te zijn bij de plechtige eerste bespeling van de beiaard 'De Vier Koningskinderen' op het Marktplein te Asten, op Zaterdag 16 Juni 1951, des middags om half vier. Het was stellig voor vele aanwezigen een onvergetelijke middag, niet alleen door de medewerking welke Asten's Burgemeester, Gemeenteraad en Bevolking bij de organisatie hadden verleend, maar vooral ook door de aanwezigheid van H.M. Koningin Juliana met Prinses Beatrix, en de stralende Oranjezon.

Na een begroetingswoord van de Burgemeester van Asten, de heer A.J.B. Ploegmakers, was de feestrede met naamgeving de taak van de Oud-Gouverneur van de Nederlandse Antillen Z.E. ir L.A.H. Peters, Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen: „Moge deze beiaard, bespeeld door Curaçaose beiaardiers in zijn lied een vertolking geven van de nationale en culturele eenheid van de Nederlanders hier en in de West."

Om tien minuten voor vier klonk het Curaçaose Volkslied, gespeeld door de Stadsbeiaardier van Rotterdam, Ferd. Timmermans. Hierna volgde een rede van de Algemeen Vertegenwoordiger van de Nederlandse Antillen mr dr N. Debrot: „Laga e campana sona i trese bon suerte pa nos Antillias i e Reinado Nobo. Laat de klokken klinken tot zegen van onze Antillen en van het Nieuwe Koninkrijk."

Vervolgens waren er toespraken van de Secretaris van de Sticusa, de heer J.W. Vermeulen, en van de heer F. Engels (een broer van Chris) namens de Raad van Regenten van het Museum. Daarna was er een bespeling van de beiaard, met reidansen en vendelzwaaien tot besluit.

Met het Noorse motortankschip 'Belinda' kwam op zondag 15 juli de beiaard 'De Vier Koningskinderen' op Curaçao aan, in gezelschap van de heer J. Oosting, monteur van de Klokkengieterij. De Sticusa maakte het mogelijk dat de beiaardier van Delft, de heer Leen 't Hart, naar Curaçao kwam. Henk Werner, die het museumgebouw zijn huidige vorm gaf, stond - met Hendrik Hoogvliet, als hoofd van de (zeer kleine) staf museumpersoneel - gereed hen te ontvangen. Met de medewerking van zeer velen werd nu de beiaard op de erker van het Museum geplaatst, met een zó grote snelheid en bekwaamheid, dat reeds op zondag 12 au*gustus de feestelijke inluiding* van het museumcarillon kon plaats hebben.

Nadat enkele meisjes, gekleed als groene klokken, onder leiding van mevrouw Thelma Boskaljon, hun dansjes hadden uitgevoerd, begaf Chris Engels zich naar een katheder onder de oude tamarinden, voor het uitspreken van zijn rede, waarvan hier het gedeelte dat betrekking heeft op de opschriften van de klokken is overgenomen. Dat nu de beiaard klinke! Hij .... is gedacht als een hulde aan de voor het publieke oog beste zonen van deze gemeenschap. Dragen zijn klokken de gegoten namen van gedenkwaardige mensen. De Curaçaose gemeenschap heeft er meer geteld, en telt er meer, maar van deze kan gezegd: „Het zijn gedenkwaardigen."

In een plechtig boek van perkamenten zal leven en werk worden opgetekend van hen die ik thans met één pennenstreek voor U moge uittekenen. Figuren uit de jongere historie van de Antillen, enkelen nog met ons, maar reeds dragend de krans van ouderdom, gaven zij zich, voor wat zij waren, en wat zij gaven was van waarde.

De rij opent met de jongste. Charles Debrot, de 20-jarige, die, nog vóór zijn ouders of wij hadden vernomen van een nieuw aangevangen wereldramp, de oorlog, zijn fatale strijd streed in de Nederlandse infanterie; zijn leven liet in verweer tegen Duitse parachutisten op de vroege ochtend van de 10de Mei 1940, bij Ockenburg, nabij Den Haag. Als eerste Curaçaoënaar een der eerste Nederlanders die viel. Gedenk hem. Hier luidt zijn klok. Boy Ecury, op de handelsschool toen Charles sneuvelde, werd gegrepen door de geest van nee zeggen tegenover de aanslagen op de Nederlandse gemeenschap, door de geest van ja zeggen, met opoffering van alles, voor de menselijke rechten, werd een moedig strijder in de knokploegen, gepakt door de vijand, voor het vuurpeloton gebracht. November 1944. In de lopen der geweren starend, zal hij zijn ouders hebben gezien in de contouren van zijn thuis: Aruba. Gedenk hem. Hier luidt zijn klok. De vijand was toen ook reeds voor de kusten van deze eilanden, lag in duikboten verspreid over de wereldzeeën. De KNSM verloor 40 schepen door mijnen, bommen of torpedo's en van de bemanningen gingen 180 mensenlevens verloren. Hollanders, Surinamers, andere West-Indiërs en de volgenden van ons zuster-eiland Bonaire: matroos H.P. Bernabela, matroos N.A. Clerinda, stoker A.C.P. Coffi, matroos D.G. Janga, matroos A.F. Thodé, matroos A.J. Winklaar. En van ons eiland Curaçao: kok D. Albertus, matroos F.L. Capello, matroos J.C. Coffi, matroos J. Daantje, bediende G.L. Doran, bediende L.G. Italia, kok E.G. Jansen, olieman B.C. Kraal, matroos B.F. Leito, olieman M.M. Laurens, bediende G.A. Manuela, koksmaat C.B. Martina (Rafael), koksmaat R.A. Merced (Schotborgh), kok J.S.R. Pietersz, bootsman D.H. Pourier (Wijman), koksmaat J. Rasmijn, bediende B.G. Rosaline, stoker E.A.J. Stelk en kok E.O. Winklaar. Hun moeders herinneren zich hun trekken, God bezit hun zielen. Gedenk hunner. Hier luidt de klok: „God aan Zee" van de KNSM Van de CSM gingen 3 tankschepen verloren. Van de bemanning van de Rosalia kwamen de gezagvoerder, stuurlieden en werktuigkundigen, vele Chinezen en West-Indiërs om, waaronder de Bonairianen J.A. Hart en P.N. Tjietjie. De Leticia ging verloren met 2 mensenlevens, de Lucrecia met de gezagvoerder, eerste stuurman en stoker. Gedenk hunner. Hier luidt de klok 'Een monument van rozen', Rosalia. Hier luidt de klok 'Voor een blijmoedig offer', Leticia. Hier luidt de klok 'Zal hun eer onbesmet bewaren', Lucrecia. In de Javazee offerde Curaçao een zoon, de luitenant van de Kon. Marine Jan Frederik Haayen, die in de verbitterde strijd tegen de Japanners onderging aan boord van de duikboot 016. Gedenk hem. Hier luidt zijn klok. Posthuum onderscheiden met het Nederlands vliegerskruis werd de hier niet geboren maar geziene en beminde André de la Porte van de KLM, die niet terugkeerde op zijn basis Australië, van een van zijn zoveelste militaire missies, afgeschoten als hij werd boven Saumlabi. Gedenk hem. Hier luidt zijn klok. Beëindigend, bekronend de rij van helden, de ridder van de Militaire Ridderorde postume George Maduro. Opgeroepen tijdens zijn juridische studie in Leiden, reserve tweede luitenant der huzaren vocht hij aan het hoofd van een detachement, opgedragen de villa Leeuwenburg (Dorrepaal) te heroveren, die door Duitse parachutisten was bezet. Het was nog 10 mei en niet zover van de plek waar Charles Debrot was gevallen. Zich als eerste werpend door vijandelijk vuur leidde hij de bestorming en de gevangenneming van de bezetters, die het vliegveld Ypenburg hadden bedreigd. Een trotse lijdensweg was betreden. Vrijgelaten met het verslagen Nederlandse leger werd hij nog hetzelfde jaar opnieuw gearresteerd en in Scheveningen opgesloten. Weer los in mei van het volgend jaar, gearresteerd voor een jaar cellulair in Leiden. Hij weigerde de namen op te geven van 2 huzaren die onder hem hadden gediend en een Italiaan en een Duitser als franc-tireurs hadden neergeschoten. Illegaal werkzaam: 27 Juni 1942 op vlucht naar Engeland, verraden te Charlesville en gearresteerd. Gevangengezet te Saarbrücken, zijn gevangenis gebombardeerd. Eindelijk begaf hem het leven in het concentratiekamp, waarschijnlijk door vlektyfus. Gedenk hem. Gedenk die hun leven gaven, niet met bitterheid en evenmin met romantiek. Zij vragen zulks niet. Gedenk hen met de vurige hoop op weerzien. Gedenk hem met een gemeenschapsleven van hoge kwaliteit. Hier klinkt de klok George Maduro.

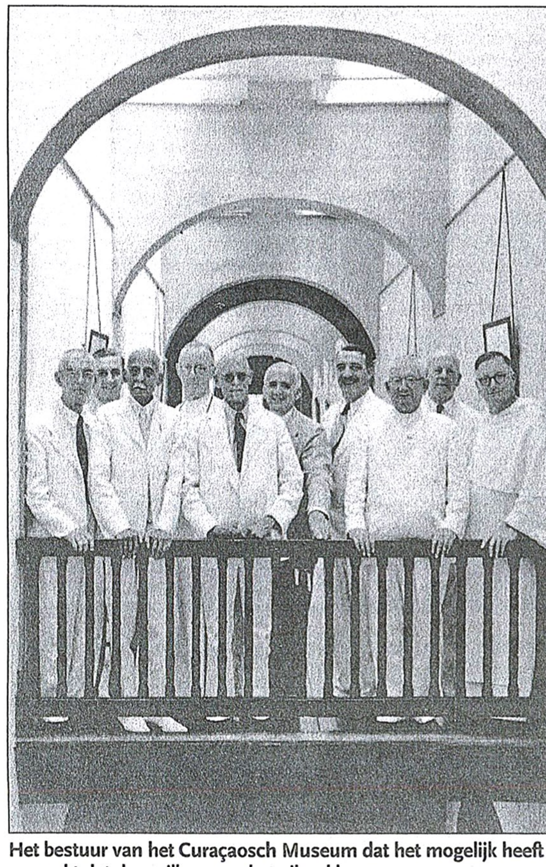
Het bestuur van het Curaçaosch Museum dat het mogelijk heeft gemaakt dat de carillon naar het eiland kwam.

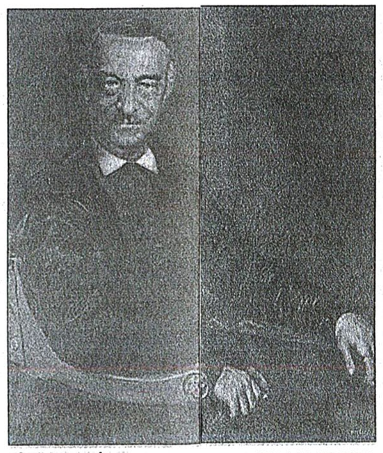
Chris Engels PORTET NICOLAAS PORTER

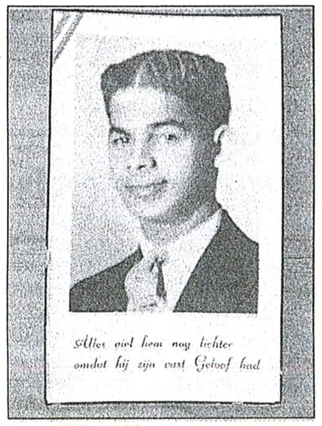

Een van de klokken vertegenwoordigt Boy Ecury.